

Afkapwaarde in bevolkingsonderzoek darmkanker

Nr. 2019, Den Haag, 16 juli 2019

Samenvatting

Gezondheidsraad

In 2009 adviseerde de Gezondheidsraad om een bevolkingsonderzoek naar darmkanker in te voeren voor mannen en vrouwen van 55 tot en met 75 jaar. Vanaf 2014 is het bevolkingsonderzoek gefaseerd ingevoerd door ieder jaar meer leeftijdsgroepen binnen de totale doelgroep uit te nodigen. Eind 2019 zal de gehele doelgroep zijn uitgenodigd voor deelname. Het bevolkingsonderzoek bestaat uit een ontlastingstest waarmee wordt gekeken of er bloed aanwezig is in de ontlasting van de deelnemers. Is de concentratie hoger dan een vooraf bepaalde drempelwaarde (afkapwaarde), dan wordt de deelnemer doorverwezen voor een kijkonderzoek in de dikke darm (coloscopie) om te kunnen bepalen of er sprake is van darmkanker.

Bij de start van het bevolkingsonderzoek werd voor de gebruikte ontlastingstest een afkapwaarde van 88 nanogram (ng) hemoglobine (een eiwit dat voorkomt in menselijk bloed) per milliliter (ml) in testvloeistof opgeloste ontlasting gehanteerd. Al vrij snel na de invoering van het bevolkingsonderzoek werd de afkapwaarde

verhoogd, omdat onverwacht veel deelnemers werden doorverwezen voor een coloscopie. De resultaten en de nut-risicoverhouding pakten minder gunstig uit dan die waarop de Gezondheidsraad in 2009 het advies had gebaseerd. Met een afkapwaarde van 275 ng/ml leken de resultaten wel overeen te komen met de verwachte nut-risicoverhouding. Sindsdien wordt die afkapwaarde gehanteerd in het bevolkingsonderzoek.

Nu de gefaseerde invoer bijna is voltooid en bijna alle beoogde leeftijdsgroepen meedoen aan het bevolkingsonderzoek, zijn er meer gegevens beschikbaar dan in 2009 en 2014. De staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport heeft vooruitlopend op de geplande evaluatie van het bevolkingsonderzoek naar darmkanker de Gezondheidsraad gevraagd om opnieuw naar de afkapwaarde en de nut-risicoverhouding te kijken. Daarnaast vraagt hij of in wetenschappelijk onderzoek naar darmkanker gebruikgemaakt kan worden van een andere afkapwaarde dan in het bevolkingsonderzoek.

De Commissie Bevolkingsonderzoek heeft de resultaten van het lopende bevolkingsonderzoek vergeleken met de verwachte resultaten uit het advies van de Gezondheidsraad uit 2009. De resultaten komen voldoende overeen en zijn passend bij een positieve nut-risicoverhouding. De kans op complicaties door een coloscopie is lastig te vergelijken omdat hierover in 2009 onvoldoende gegevens beschikbaar waren. Alles afwegende ziet de commissie op basis van de beschikbare gegevens geen aanleiding tot zorgen over de nut-risicoverhouding van het bevolkingsonderzoek. De ontlastingstest en de huidige afkapwaarde blijken redelijk goed te voorspellen of een deelnemer bij het vervolgonderzoek (een voorstadium van) darmkanker heeft en het aantal complicaties door een coloscopie aanvaardbaar is. De commissie adviseert daarom om de afkapwaarde voorlopig niet te wijzigen.

Wetenschappelijk onderzoek naar darmkanker waarbij deelnemers worden uitgenodigd om een ontlastingstest te doen valt veelal onder de

reikwijdte van de Wet op het bevolkingsonderzoek (WBO). Omdat het een onderzoek is naar darmkanker, zal op basis van die wet een vergunning vereist zijn. Een vergunning kan worden verleend indien voldaan wordt aan de wettelijke eisen. Zo moet het onderzoek wetenschappelijk deugdelijk zijn en een gunstige nut-risicoverhouding hebben. Of dat zo is bij wetenschappelijke onderzoeken met een ontlastingstest waarbij een afwijkende afkapwaarde wordt gebruikt dan in het reguliere bevolkingsonderzoek, zal per aanvraag moeten worden beoordeeld.

De Gezondheidsraad, ingesteld in 1902, is een adviesorgaan met als taak de regering en het parlement 'voor te lichten over de stand der wetenschap ten aanzien van vraagstukken op het gebied van de volksgezondheid en het gezondheids(zorg)onderzoek' (art. 22 Gezondheidswet).

De Gezondheidsraad ontvangt de meeste adviesvragen van de bewindslieden van Volksgezondheid, Welzijn en Sport; Infrastructuur en Waterstaat; Sociale Zaken en Werkgelegenheid en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. De raad kan ook op eigen initiatief adviezen uitbrengen, en ontwikkelingen of trends signaleren die van belang zijn voor het overheidsbeleid.

De adviezen van de Gezondheidsraad zijn openbaar en worden als regel opgesteld door multidisciplinaire commissies van – op persoonlijke titel benoemde – Nederlandse en soms buitenlandse deskundigen.

U kunt dit document downloaden van www.gezondheidsraad.nl.

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:
Gezondheidsraad. Afkapwaarde in bevolkingsonderzoek darmkanker.
Den Haag: Gezondheidsraad, 2019; publicatienr. 2019/13.

Auteursrecht voorbehouden

